

ПРОЕКТНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

PROJECT METHOD OF PROFESSIONAL COMMUNICATION TRAINING IN THE PROCESS OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES BY FUTURE SPECIALISTS OF HOTEL AND CATERING

Стаття присвячена проблемі проектної методики навчання професійного спілкування в процесі вивчення іноземних мов майбутніми фахівцями готельно-ресторанної справи. Доведено, що метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність студента – індивідуальну, парну чи групову, яку вони виконують протягом визначеного відрізка часу. Розкрито значущість практичної мети навчання іноземної мови в умовах методу проектів, яка полягає у формуванні мовленнєвих здібностей, комунікативної компетенції студентів і формуванні навичок і вмій усного мовлення. Обґрунтовано роль і значення оволодіння професійним спілкуванням для майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи, які стають можливими за рахунок вивчення іноземної мови.

Ключові слова: проектна методика, метод проектів, проектні завдання, професійна підготовка, фахівець готельно-ресторанної справи, професійне спілкування.

Стаття посвящена проблеме проектной методики обучения профессиональному общению в процессе изучения иностранных языков будущими специалистами гостинично-ресторанного дела. Доказано, что метод проектов всегда ориентирован на самостоятельную деятельность студента – индивидуальную, парную или групповую, которую они выполняют в течение определенного отрезка времени. Раскрыта значимость практической цели обучения иностранному языку в условиях метода проектов, которая заключается в форми-

ровании речевых способностей, коммуникативной компетенции студентов и формирования навыков и умений устной речи. Обоснованы роль и значение овладения профессиональным общением для будущих специалистов гостинично-ресторанного дела, которые становятся возможными за счет изучения иностранного языка.

Ключевые слова: проектная методика, метод проектов, проектные задания, профессиональная подготовка, специалист гостинично-ресторанного дела, профессиональное общение.

The article deals with the project method of professional communication teaching in the process of learning foreign languages by future specialists of hotel and catering. It is proved that in the conditions of professional communication students master terms, language skills as a means of communication in the everyday life situations and in the field of specialist's practical activity. Communication culture with clients in a foreign language becomes an integral part in professional training of future specialist of hotel and catering, the main components of which are: ability to listen, to conduct a dialogue, to understand others, to be attentive, observant, to establish the contact, to see and understand the client's reaction, to orientate in a situation to avoid conflicts. It was emphasized that the use of the project methodology in the process of learning a foreign language allows students to use language skills in practice.

Key words: project methodology, project method, project tasks, professional training, specialist of hotel and catering, professional communication.

УДК 371. 32:81'243.001.76

Поночовна-Рисак Т.М.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри іноземної філології
Київського національного університету
культури і мистецтв

Величко І.Г.,

викладач кафедри іноземної філології
Київського національного університету
культури і мистецтв

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Підготовка високоосвіченого фахівця для всіх галузей діяльності актуалізує проблему ефективної організації процесу навчання іноземних мов, орієнтованого на формування професійного спілкування майбутнього спеціаліста.

Іноземна мова – не просто навчальний предмет. На відміну від інших академічних предметів – це ціла галузь, яка розкриває перед студентами скарбницю іншомовної культури, нові стилі життя, дає змогу зрозуміти іншу ментальність [3, с. 181].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Педагогічні технології навчання дедалі набувають особистісно орієнтованого змісту. Реально це виявляється в тому, що в процесі їх застосування враховуються індивідуальні здібності студента, його потреби й нахили, ціннісні орієнтації, інтереси та суб'єктивний досвід, можливість реалізувати себе в пізнанні й навчальній діяльності. Різні аспекти особистісно орієнтованого навчання

досліджують вчені: В. Баханов, О. Дубасенюк, В. Кремень, І. Лернер, О. Пехота, С. Подмазін, В. Серіков, В. Сластьонін, Л. Подимова, І. Якиманська та ін.

Теоретично й експериментально проектну технологію досліджували та впроваджували Е. Дьюї, С. Рейді, У. Кільпатрик, Дж. Джонс, С. Русова, С. Шацький, А. Макаренко, Є. Машбіц, В. Безпалько й ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність значної кількості наукових розвідок, присвячених цій проблемі, залишається актуальним навчання професійного спілкування в процесі вивчення іноземних мов майбутніми фахівцями готельно-ресторанної справи під час реалізації методу проектів.

Мета статті полягає в розкритті сутності й змісту проектної методики навчання професійного спілкування в процесі вивчення іноземних мов майбутніми фахівцями готельно-ресторанної справи.

Виклад основного матеріалу. Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він виник ще в 1920-і роки в США. Його називали також методом проблем, і пов'язувався він з ідеями гуманістичного напрямку в філософії й освіті, розроблений американським філософом Дж. Дьюї. Він запропонував будувати навчання на активній основі, через доцільну діяльність студента, з його власним інтересом саме в цьому знанні. Звідси досить важливо було показати молоді їхню власну зацікавленість у придбанні знань, які можуть і повинні знадобитись їм у житті. Але для чого, коли? Викладач може показати нові джерела пошуку. Але в результаті студенти повинні самостійно й всезагальними зусиллями вирішити проблему, застосувавши необхідні знання з різних галузей, отримати реальний і відчутний результат. Вирішення проблеми, отже, набуває контурів проектної діяльності. У наш час метод проектів стає інтегрованим компонентом достатньо розробленої та структурованої системи освіти.

Уміння користуватись методом проектів – показник високої кваліфікації викладача, його прогресивної методики навчання й розвитку студентів. Недавнім ця технологія належить до технологій XXI ст., яка передбачає передусім уміння адаптуватись до умов життя людини, що швидко розвиваються. Отже, перед викладачами постає завдання – активізувати пізнавальну діяльність у процесі вивчення іноземних мов, створити умови для формування в студентів інтересу до вивчення мови.

Отже, метод проектів – це система навчання, гнучка модель організації навчального процесу, орієнтована на самореалізацію особистості студента шляхом розвитку його інтелектуальних і фізичних можливостей, вольових якостей і творчих здібностей.

Але сутність методу проектів залишається такою ж – стимулювати інтерес студентів до окремих проблем і через проектну діяльність, яка передбачає вирішення однієї чи низки проблем, показати практичне застосування отриманих знань.

В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навиків, умінь самостійно конструювати свої знання й орієнтуватись в інформаційному просторі. Якщо мова йде про метод проектів, то мається на увазі технологія, яка повинна завершитись цілком реальним, практичним результатом, оформленим тим чи іншим чином. В основу методу проектів покладена ідея, яка становить сутність поняття «проект», його прагматичну спрямованість на результат, що отримується під час вирішення відповідної практичної діяльності. Щоб досягти такого результату, потрібно навчити студентів самостійно мислити, знаходити й вирішувати проблеми, залучаючи для цієї мети знання з різних галузей, уміти встановлювати причинно-наслідкові зв'язки [4, с. 150].

Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність студента – індивідуальну, парну чи групову, яку вони виконують протягом визначеного відрізка часу. Виконуючи проекти, студенти вчаться самостійно приймати рішення, брати на себе відповідальність за їх реалізацію. Студент стає рівноправним учасником спільної діяльності з викладачем, відповідаючи за свої успіхи, невдачі та недоліки. Він сам аналізує кожен крок свого навчання, визначає свої недоліки, шукає причини виникнення труднощів, знаходить шляхи виправлення помилок. Йому надається право вибору способів діяльності, висунення гіпотез, участь у колективному обговоренні різних точок зору. Вони вчаться працювати в групі, допомагати та підтримувати один одного, шукати інформацію з різних джерел, оформляти матеріал і подавати його, оцінювати свою роботу на фоні інших, порівнювати власний рівень володіння мовою, поєднувати мовні навички та власну фантазію. Проектна робота розвиває вміння планувати, мислити критично [5, с. 153].

Варто зауважити, що потрібно дотримуватись концепції, яка на за меті навчання студентів іноземних мов через спілкування цими мовами. Поняття «спілкування» включає насамперед мовленнєву діяльність, а щодо говоріння і слухання – ще й паралінгвістичні елементи – міміку й жести.

Отже, практичною метою навчання іноземної мови в умовах методу проектів за виділення мовленнєвої діяльності як об'єкта навчання є формування мовленнєвих здібностей, комунікативної компетенції студентів, яка полягає у формуванні навичок і вмінь усного мовлення (говоріння та аудіювання), читання й письма на основі спілкування, обмеженого тематикою й мовним матеріалом.

Професійна діяльність фахівця готельної й ресторанної справи полягає в:

- організації виробництва й обслуговування в закладах ресторанного господарства;
- організації процесу виробництва та надання готельних послуг;
- організації надання бізнес-послуг для туристів, анімаційних послуг;
- забезпеченні належного рівня якості продукції та послуг у закладах готельно-ресторанного бізнесу;
- плануванні та проектуванні закладів готельного й ресторанного бізнесу;
- досконалому володінні сучасною діловою українською та іноземними мовами професійного спрямування [1].

Мета підготовки майбутнього фахівця готельно-ресторанної справи в умовах ступеневої освіти полягає в підготовці висококваліфікованих кадрів для індустрії гостинності на підставі реального попиту на їхні послуги, у формуванні їхніх здібностей забезпечити сервісну діяльність та обслуговування споживачів індустрії гостинності.

Отже, реалізація цієї мети буде здійснюватися шляхом наявності у випускника таких здатностей: застосування невербальних методів спілкування іноземною мовою; здійснення пошуку нової інформації; спілкування іноземною професійною мовою; розширення лексико-граматичного мінімуму; застосування усних контактів у ситуаціях професійного спілкування; здійснення письмових контактів у ситуаціях професійного спілкування; застосування елементів соціокультурної компетенції [1].

Отже, метою навчання іноземних мов у вищій школі є оволодіння професійним спілкуванням, яке можливе лише в процесі самого спілкування, тому для його моделювання на заняттях недостатньо одного підручника, навіть найкращого. Виходячи із цього, вартісним буде застосування методу проектів, який дасть змогу вивчати іноземну мову як джерело соціокультурної інформації та основний засіб міжкультурного спілкування [3].

Слушно зауважити, що саме володіння іноземною мовою на належному рівні, а саме ведення спілкування, має неабияке значення для майбутньої професійної діяльності фахівця готельно-ресторанної справи. Тобто в умовах професійного спілкування студенти опановують спеціальні терміни, у них формуються навички користування мовою як засобом спілкування в ситуаціях повсякденного життя й у сфері практичної діяльності спеціаліста, а для майбутнього фахівця готельно-ресторанної справи культура спілкування з клієнтами іноземною мовою є невід'ємним складником його професійної підготовки: вміння слухати, вести діалог, розуміти інших, бути уважним, спостережливим, установлювати контакт, бачити й розуміти реакцію клієнта, орієнтуватися в ситуації, уникати конфліктів [2].

У процесі вивчення іноземних мов метод проектів може використовуватися в рамках програмного матеріалу практично з будь-якої теми, оскільки вибір тематики проводиться з урахуванням практичної значущості для студента. Головне – це сформулювати проблему, над якою студенти будуть працювати в процесі роботи над темою програми. Слушним стане використання такого типу монопроектів, як мовні (лінгвістичні) проекти: вони є досить популярні, оскільки стосуються проблеми вивчення іноземних мов, що особливо актуально в міжнародних проектах, і тому викликають жвавий інтерес учасників проекту.

Завдання викладача в умовах методу проектів – заохочувати студентів до спілкування на заняттях. Не загострюючи уваги на помилках та інших негативних явищах, викладач має створювати комфортні умови для висловлювання студентами своїх думок, почуттів, вражень. Створення позитивної емоційної ситуації сприяє швидкому розвитку навичок професійного мовлення [3, с. 182].

Основними вимогами до використання методу проектів є такі:

1. Наявність значимої в дослідницькому, творчому плані проблеми/завдання, яка потребує інтегрованого знання, дослідницького пошуку для її розв'язання (наприклад, ознайомлення з національними особливостями кухні англомовних країн American Cuisine, British Cuisine, Canadian Cuisine, Australian Cuisine, Ireland Cuisine, South Africa Cuisine тощо).

2. Практична, теоретична значимість очікуваних результатів.

3. Самостійна (індивідуальна, парна чи групова діяльність студентів на занятті чи в позааудиторний час).

4. Структурування змістової частини проекту з визначенням поетапних результатів і розподілом ролей [5, с. 152].

5. Використання дослідницьких методів: визначення проблеми, завдань дослідження; висунення гіпотез вирішення завдань; обговорення методів дослідження; оформлення кінцевого результату; аналіз отриманих даних; підведення підсумків, виправлення, висновки.

Отже, використання проектного методу в процесі вивчення іноземної мови майбутніми фахівцями готельно-ресторанної справи дає змогу застосувати мовні навички й уміння на практиці. Виконання завдань проекту виходить за рамки заняття й потребують багато часу, але часто зусилля виправдовують себе, оскільки при цьому вирішується низка важливих завдань:

- заняття не обмежуються накопиченням студентами певних знань, умінь і навичок, а пов'язані з практичними діями студентів, впливаючи на їхню емоційну сферу, завдяки чому посилюється мотивація студентів до вивчення іноземної мови;

- студенти мають можливість здійснювати творчу роботу в рамках певної теми, самостійно знаходити потрібну інформацію, в тому числі й лінгвістичну, не лише з підручників, а й з інших джерел;

- у проекті успішно реалізуються різноманітні форми організації навчальної діяльності, в процесі зміни яких здійснюється взаємодія студентів один із одним і з викладачем;

- у проектній роботі весь навчальний процес зорієнтований на студента: тут насамперед ураховуються його інтереси, життєвий досвід та індивідуальні можливості;

- посилюється індивідуальна й колективна відповідальність студентів за виконану роботу, яка здійснюється в рамках проекту, оскільки кожен студент, працюючи індивідуально чи в мікрогрупі, повинен подати всій групі результати своєї діяльності;

- спільна праця в рамках проекту навчає студентів доводити справу до кінця, вони повинні показати результати своєї роботи.

Важливим є те, що виконання проектних завдань дає студентам змогу бачити практичну користь від вивчення іноземної мови, в результаті чого в них підвищується інтерес до цього предмета.

Висновки. Отже, застосування проектної методики сприяє підвищенню інтересу студентів до вивчення іноземної мови. Робота над проектом урізноманітнює заняття, розвиває фантазію, мислення молоді, сприяє успішному засвоєнню програмового матеріалу, інтелектуальному розвитку студентів, створенню творчої атмосфери, забезпечує умови для розвитку в студентів усіх мовленнєвих умінь, сприяє формуванню й вихованню освіченого, творчого, професійно здібного спеціаліста. До перспективи подальших розвідок цього напрямку варто зарахувати розкриття сутності та застосування монопроектів у процесі вивчення іноземної мови майбутніми фахівцями готельно-ресторанної справи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Віндюк А.В. Професійна підготовка майбутніх фахівців з готельно-курортної справи в умовах ступеневої освіти: теорія та методика: монографія. Запоріжжя: КПУ, 2011. 340 с.
2. Готельно-ресторанна справа: веб-сайт. URL: <http://www.udau.edu.ua> (дата звернення: 14.02.2019).
3. Гришкова Р. Особистісно орієнтоване навчання іноземної мови. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 1999. № 2. С. 180–183.
4. Мухина С.А. Современные инновационные технологии обучения. Москва: ТЭОТАР-Медиа, 2008. 360 с.
5. Освітні технології / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; за ред. О.М. Пехоти. Київ: Видавництво А.С.К., 2003. 225 с.
6. Подмазин С.И. Личностно-ориентированное образование: Социально-философское исследование. Запорожье: Просвіта, 2004. 247 с.